

Moterų lūkesčiai ir pasitenkinimas gimdymo priežiūra

Justina Pareigyte

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Slaugos fakulteto Slaugos ir rūpybos katedra

Alina Vaškelytė

Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Slaugos fakulteto Slaugos ir rūpybos katedra

Santrauka. Metodai: Tyrimas buvo vykdomas 2019 metų vasario–2020 metų sausio mėnesiais keliose internetinėse svetainėse – *manoapklausa.lt*, *supermama.lt* ir *tevdarzelis.lt*. Dalyvauti tyrime buvo kviečiamos moterys, pagimdžiusios per paskutinius penkerius metus. Tyrime dalyvavo 494 gimdžiusios moterys. Tyrimo duomenims rinkti pasirinktas klausimynas (skalė) „Moterų lūkesčiai ir pasitenkinimas gimdymo priežiūra“ (angl. An intrapartum – specific QPP – questionnaire (QPP – I)), kuris pritaikytas vertinti priežiūrą gimdymo metu.

Tyrimo rezultatai ir išvados: Pirmą kartą gimdžiusios moterys savo lūkesčius vertino reikšmingai aukštesniais balais lyginant su jų pasitenkinimu gimdymo priežiūra dimensijose medicininė-techninė kompetencija, fizinės-techninės sąlygos, į asmenį orientuotas požiūris, socialinė ir kultūrinė aplinka. Pakartotinai gimdžiusių moterų grupėje taip pat buvo nustatyti reikšmingi skirtumai tarp tiriamųjų lūkesčių ir jų pasitenkinimo gimdymo priežiūra dimensijose medicininė-techninė kompetencija, fizinės-techninės sąlygos, į asmenį orientuotas požiūris, socialinė ir kultūrinė aplinka. Lyginant pirmą kartą ir pakartotinai gimdžiusių lūkesčius, nustatyta, kad pirmą kartą gimdžiusių lūkesčiai, susiję su medicininė-technine kompetencija ir socialine bei kultūrine aplinka, buvo reikšmingai aukštesni, lyginant su pakartotinai gimdžiusių. Pasitenkinimas gimdymo priežiūra nesiskyrė tarp abiejų grupių tiriamųjų.

Reikšminiai žodžiai: gimdymo patirtis, lūkesčiai, pasitenkinimas.

Women's Expectations and Satisfaction with Intrapartum Care

Abstract. The aim of the study. To analyse women's expectations and satisfaction with intrapartum care.

Methods: The research was conducted in February 2019–January 2020 on several online websites – *manoapklausa.lt*, *supermama.lt* and *tevdarzelis.lt*. The research scope included women, who have given birth in the recent five years, making a total of 494 women, who have given birth. The scientific research data was collected using an intrapartum-specific QPP – questionnaire (QPP-I), which is used particularly for intrapartum care assessment.

Results and conclusions: Women giving birth for the first time scored significantly higher on their expectations, compared to their satisfaction with intrapartum care in terms of medical-technical competence, physical-technical conditions, person-centred approach, social and cultural environment. Women giving birth not for the first time also showed significant differences between their expectations and satisfaction with intrapartum care in terms of medical-technical competence, physical-technical conditions, person-centred approach, social and cultural environment. A comparison of the expectations of those, who have given birth for the first time and not showed that the expectations in terms of medical-technical competence, also social and cultural environment were significantly higher in those, who have given birth for the first time than those, who have given birth for the second and more times. Both research groups showed similar satisfaction with intrapartum care.

Keywords: childbirth experience, expectations, satisfaction.

Įvadas

Gimdymas – reikšmingas emocinis įvykis kiekvienos moters gyvenime. Siekiama, kad kiekviena moteris suvoktų gimdymo procesą kaip teigiamą įvykį [1]. Moterų patirtis, susijusi su gimdymo priežiūra, kurią jos gauna, gali būti laikoma vienu iš sveikatos priežiūros kokybės aspektų. Ši patirtis lemia pacienčių lūkesčių patenkinimą, vertinant suteiktas sveikatos priežiūros paslaugas ir jų pasekmes [2]. Gimdymo priežiūra vertinama, remiantis tam tikrais kriterijais: informacija apie atliekamas procedūras, sveikatos priežiūros specialistų bendravimas ir palaikymas, skausmo malšinimo būdai, gimdymo palatos aplinka, artimųjų parama gimdymo metu [3]. Gimdymo priežiūros ir patirties aspektai pastaruosiu metu vis dažniau aptarinėjami. Moterų požiūris ir jausmai apie jų gimdymo patirtį dabar pripažįstami kaip svarbūs pacientų lūkesčiai, į kuriuos būtina atsižvelgti [4]. Pasitenkinimas priežiūra gimdymo metu yra sudėtingas reiškinys, susidedantis iš daugybės aspektų. Asmeninė patirtis gali keistis priklausomai nuo skirtingų priežiūros teikėjų paslaugų [5]. Vis daugiau dėmesio skiriama pacientų sveikatos priežiūrai

bei jos kokybės gerinimui. Tinkamą gimdymo priežiūrą reglamentuoja dokumentai, užtikrinantys aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas. Tačiau labai svarbu atsižvelgti į moterų lūkesčius, jau susiformavusius prieš gimdymą. Lietuvoje pastaruoju metu skiriamas ypač didelis dėmesys moterų lūkesčių ir jų poreikių tenkinimui gimdymo metu [6, 7, 8].

Tyrimo tikslas – išanalizuoti moterų lūkesčius ir pasitenkinimą priežiūra gimdymo metu.

Tyrimo metodika

Tyrimo organizavimas. Tyrimas vyko 2019 m. vasario–2020 m. sausio mėnesiais (11 mėnesių). Tyrimo duomenys buvo renkami paprastosios patogiosios atrankos būdu, taikant kiekybinį tyrimo metodą – anketinę apklausą. Tyrimas buvo organizuojamas keliuose internetinėse svetainėse – manoapklausa.lt, supermama.lt ir tevdarzelis.lt. Minėtose interneto svetainėse kas mėnesį buvo atnaujinama informacija apie vykdomą internetinę apklausą bei kviečiamos moterys aktyviai dalyvauti šiame tyrime.

Tyrimo imtis. Dalyvauti tyrime buvo kviečiamos moterys, atsižvelgiant į šiuos kriterijus: moterys, pagimdžiusios per paskutinius penkerius metus, suprantančios ir kalbančios lietuviškai, sutikusios dalyvauti tyrime. Tiriamuoju laikotarpiu buvo surinkti 494 tinkamai užpildyti tyrimo instrumentai.

Tyrimo anketa. Tyrimo instrumentas – struktūrizuotas klausymas (skalė), gautas iš švedų autorės prof. Bodil Wilde-Larsson. Šio tyrimo duomenims rinkti pasirinktas klausimynas (skalė) „Moterų lūkesčiai ir pasitenkinimas priežiūra gimdymo metu“ (angl. *An intrapartal – specific QPP – questionnaire (QPP – I)*), kuris pritaikytas vertinti priežiūrą gimdymo metu.

Tyrimo etika. Tyrimui atlikti buvo gautas LSMU Bioetikos centro leidimas 2019 01 29 Nr. BEC-SL(M)–182. Atliekant apklausą buvo laikomasi savanoriškumo principo, todėl kiekviena tyrime dalyvavusi moteris atsakė į klausimus savo noru, turėdama teisę atsakyti bei nedalyvauti tyrime. Apklausų metu gauti duomenys anonimiški. Informacija apie vykdomą tyrimą buvo pateikiama minėtose interneto svetainėse. Moterys buvo informuotos, kad tyrimo duomenys bus panaudoti tik tyrimo tikslams.

Statistinė analizė. Statistinė duomenų analizė atlikta panaudojant „Microsoft Word 2010“ ir SPSS (angl. *Statistical Package for Social Science*) 21.0 programinius paketus. Statistinei kiekybinių duomenų analizei pasitelkta aprašomoji statistika bei požymių dažnių analizė. Aprašomoji statistika atlikta apskaičiuojant vidutines kintamųjų reikšmes su 95 proc. pasikliautiniu intervalu. Skalių vidinio patikimumo patikrinimui naudotas Cronbacho alfa koeficientas, o skalių skirstinių normalumo įvertinimui – Kolmogorovo-Smirnovo kriterijus. Neparametrinių hipotezių tikrinimui taikytas Wilcoxon kriterijus, prieš tai įvertinus stebimų kintamųjų normalumo sąlygas.

Rezultatai

Siekiant įvertinti, ar skyrėsi pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčiai gimdymo metu nuo moterų, kurios gimdė pakartotinai, naudotas neparametrinis Manio Vitnio kriterijus (rezultatai pateikti 1 lentelėje).

1 lentelė. Pakartotiniai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčių gimdymo metu palyginimas

Skalės ir dimensijų pavadinimai	Pirmą kartą gimdžiusios 53,8 proc. (n = 266) (V ± SN)	Pakartotiniai gimdžiusios 47,2 proc. (n = 228) (V ± SN)
MLPPGM skalė	125,42 ± 13,12*	121,56 ± 17,17
Medicininė-techninė kompetencija	16,26 ± 3,93*	15,03 ± 4,68
Fizinės-techninės sąlygos	13,95 ± 2,63	13,44 ± 3,27
Į asmenį orientuotas požiūris	81,39 ± 8,28	80,14 ± 10,8
Socialinė ir kultūrinė aplinka	13,80 ± 3,01*	12,93 ± 3,45

*p < 0,05 – lyginant su pakartotiniai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

Rezultatai parodė, kad pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčiai gimdymo metu statistiškai reikšmingai skyrėsi nuo pakartotiniai gimdžiusių moterų, t. y. pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo didesnių lūkesčių nei pakartotiniai gimdžiusios (pirmą kartą gimdžiusios V = 125,42, SN = 13,12, pakartotiniai gimdžiusios V = 121,56, SN = 17,17) (p < 0,05).

Siekiant įvertinti, ar skyrėsi pirmą kartą ir pakartotiniai gimdžiusių moterų pasitenkinimas gimdymo priežiūra, buvo naudotas neparametrinis Manio Vitnio kriterijus (rezultatai pateikti 2 lentelėje).

2 lentelė. Pakartotiniai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų pasitenkinimo gimdymo priežiūra palyginimas

Skalės ir dimensijų pavadinimai	Pirmą kartą gimdžiusios 53,8 proc. (n = 266) (V ± SN)	Pakartotiniai gimdžiusios 47,2 proc. (n = 228) (V ± SN)
MLPPGM skalė	102,34 ± 25,15	103,59 ± 21,46
Medicininė-techninė kompetencija	12,80 ± 4,69	12,47 ± 4,61
Fizinės-techninės sąlygos	11,71 ± 3,83	11,65 ± 3,81
Į asmenį orientuotas požiūris	66,96 ± 16,84	68,57 ± 13,84
Socialinė ir kultūrinė aplinka	10,86 ± 4,28	10,88 ± 3,82

*p < 0,05 – lyginant su pakartotiniai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

Rezultatai parodė, kad pirmą kartą ir pakartotiniai gimdžiusių moterų pasitenkinimas gimdymo priežiūra statistiškai reikšmingai nesiskyrė (p > 0,05).

Palyginus pagal atskiras dimensijas, nustatytas statistiškai reikšmingas skirtumas tarp lūkesčių, susijusių su medicinine-technine kompetencija (pirmą kartą gimdžiusios V = 16,26, SN = 3,93, pakartotiniai gimdžiusios V = 15,03, SN = 4,68) (p < 0,05) ir socialine bei kultūrine aplinka (pirmą kartą gimdžiusios V = 13,80, SN = 3,01, pakartotiniai gimdžiusios V = 12,93, SN = 3,45) (p < 0,05), t. y. pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo aukštesnių lūkesčių šioms sritims (3 lentelė).

3 lentelė. Pakartotiniai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčių bei pasitenkinimo medicinine-technine kompetencija gimdymo priežiūros metu palyginimas

Medicininė-techninė kompetencija	Pasitenkinimas		Lūkesčiai	
	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)
Teiginys				
Man buvo taikomos nefarmakologinės nuskausminimo priemonės, kurių aš pageidavau (masažas, dušas, vonia ir kt.).	1,80 ± 1,74	1,56 ± 1,67	3,00 ± 1,47*	2,53 ± 1,65
Man buvo taikomos farmakologinės nuskausminimo priemonės (epidūrinė nejautra, injekciniai vaistai, linksminančios dujos ir kt.), kurių aš pageidavau.	2,30 ± 1,80	2,00 ± 1,81	2,91 ± 1,63*	2,56 ± 1,74
Man pageidaujant buvo suleisti skausmą malšinantys vaistai.	2,24 ± 1,85	1,91 ± 1,83	2,77 ± 1,75	2,48 ± 1,80
Turėjau galimybę priglauti kūdikį prie krūtinės per pusvalandį nuo gimimo.	3,36 ± 1,35*	3,63 ± 1,07	3,88 ± 0,62	3,86 ± 0,67
Galėjau žindyti naujagimį po dviejų valandų po gimdymo.	3,10 ± 1,51*	3,38 ± 1,35	3,71 ± 0,95	3,61 ± 1,12

*p < 0,05 – lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

3 lentelėje matome, kad skiriasi pakartotinai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų pasitenkinimas, susijęs su teiginiu „turėjau galimybę priglauti kūdikį prie krūtinės per pusvalandį nuo gimimo“, įvertintas (pirmą kartą gimdžiusios V = 3,36, SN = 1,35, pakartotinai gimdžiusios V = 3,63, SN = 1,07) (p < 0,05). Moterų pasitenkinimas „galėjau žindyti naujagimį po dviejų valandų po gimdymo“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios V = 3,10, SN = 1,51, pakartotinai gimdžiusios V = 3,38, SN = 1,35 (p < 0,05).

Didesnių lūkesčių dėl nuskausminimo turėjo pirmą kartą gimdžiusios moterys nei pakartotinai gimdžiusios moterys. Moterų lūkestis „man buvo taikomos nefarmakologinės nuskausminimo priemonės, kurių aš pageidavau (masažas, dušas, vonia ir kt.)“ įvertintas (pirmą kartą gimdžiusios V = 3,00, SN = 1,47, pakartotinai gimdžiusios V = 2,53, SN = 1,65) (p < 0,05). Pacienčių lūkestis „man buvo taikomos farmakologinės nuskausminimo priemonės (epidūrinė nejautra, injekciniai vaistai, linksminančios dujos ir kt.), kurių aš pageidavau“, įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios V = 2,91, SN = 1,63, pakartotinai gimdžiusios V = 2,56, SN = 1,74 (p < 0,05) (4 lentelė).

4 lentelė. Pakartotiniai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčių ir pasitenkinimo fizinėmis-techninėmis sąlygomis gimdymo priežiūros metu palyginimas

Fizinės-techninės sąlygos	Pasitenkinimas		Lūkesčiai	
	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)
Teiginys				
Gimdymo palatoje buvo tinkama, jauki aplinka.	3,29 ± 1,05	3,30 ± 0,97	3,79 ± 0,56*	3,69 ± 0,57
Gimdymo skyriuje buvo patogī lova.	3,17 ± 1,16	3,09 ± 1,15	3,70 ± 0,73	3,57 ± 0,89
Gimdymo skyriuje buvo patogī kėdė.	2,72 ± 1,45	2,70 ± 1,48	3,35 ± 1,27	3,20 ± 1,29
Gimdymo skyriuje turėjau galimybę naudotis pagalbinėmis priemonėmis: kamuoliu, vaikštyne ir kt.	2,54 ± 1,69	2,57 ± 1,67	3,12 ± 1,38	2,99 ± 1,46

*p < 0,05 – lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

4 lentelėje matome, kad statistiškai reikšmingai ($p < 0,05$) skiriasi pirmą kartą ir pakartotinai gimdžiusių moterų lūkesčiai apie palatos tinkamą ir jaukią aplinką, t. y. pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo didesnių lūkesčių dėl gimdymo palatos. Pacienčių lūkestis „gimdymo palatoje buvo tinkama, jauki aplinka“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,79$, $SN = 0,56$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,69$, $SN = 0,57$ ($p < 0,05$).

5 lentelė. Pakartotinai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčių ir pasitenkinimo į asmenį orientuotu požiūriu gimdymo priežiūros metu palyginimas

Į asmenį orientuotas požiūris	Pasitenkinimas		Lūkesčiai	
	Pirmą kartą gimdžiusios ($V \pm SN$)	Pakartotinai gimdžiusios ($V \pm SN$)	Pirmą kartą gimdžiusios ($V \pm SN$)	Pakartotinai gimdžiusios ($V \pm SN$)
Teiginys				
Aš buvau informuota prieš kiekvieną apžiūrą ir gydymo metodą.	3,10 ± 0,97*	3,28 ± 0,87	3,70 ± 0,58	3,69 ± 0,60
Aš buvau informuota apie apžiūrų ir gydymo metodų rezultatus.	3,23 ± 0,94	3,23 ± 0,92	3,82 ± 0,50*	3,68 ± 0,66
Aš gavau naudingos informacijos apie kūno padėties keitimo ir judėjimo svarbą.	2,46 ± 1,40	2,53 ± 1,40	3,54 ± 0,78	3,43 ± 0,94
Aš gavau naudingos informacijos apie rekomenduojamą skysčių (vandens) ir lengvo maisto (jogurtas, šokoladas) vartojimo svarbą.	2,36 ± 1,45	2,28 ± 1,37	3,32 ± 0,97	3,23 ± 1,03
Akušerė su manimi elgėsi pagarbiai.	3,41 ± 1,02	3,45 ± 0,91	3,91 ± 0,43*	3,80 ± 0,65
Akušerė rūpinosi manimi.	3,36 ± 0,97	3,38 ± 1,02	3,89 ± 0,42*	3,79 ± 0,69
Akušerė suteikė man geriausią pagalbą gimdymo metu.	3,29 ± 1,03	3,07 ± 1,15	3,83 ± 0,57	3,65 ± 0,84
Akušerė padėjo pirmuoju gimdymo laikotarpiu man tiek, kiek aš norėjau.	3,09 ± 1,14	3,17 ± 1,12	3,80 ± 0,62*	3,64 ± 0,85
Akušerė padėjo antruoju gimdymo laikotarpiu man tiek, kiek aš norėjau.	2,64 ± 1,57*	2,55 ± 1,43	3,15 ± 1,52*	3,55 ± 0,99
Akušerė man suteikė reikiamą pagalbą pirmojo žindymo metu.	2,59 ± 1,44	3,35 ± 0,99	3,62 ± 0,96	3,64 ± 0,72
Slaugytojų padėjėja su manimi elgėsi pagarbiai.	3,25 ± 1,14	3,17 ± 1,01	3,77 ± 0,68*	3,61 ± 0,81
Slaugytojų padėjėja nuoširdžiai suprato mano poreikius.	3,09 ± 1,18	3,22 ± 0,95	3,64 ± 0,83	3,59 ± 0,83
Slaugytojų padėjėja elgėsi atsakingai, rūpinosi manimi.	3,16 ± 1,13	3,44 ± 0,81	3,67 ± 0,77	3,86 ± 0,44
Gydytojai su manimi elgėsi pagarbiai.	3,31 ± 1,02	3,02 ± 1,07	3,85 ± 0,50	3,77 ± 0,58
Gydytojai suprato mano išgyvenimus gimdymo metu.	2,97 ± 1,29	3,44 ± 0,88	3,84 ± 0,53	3,81 ± 0,55
Gydytojai buvo kompetentingi, rūpinosi manimi.	3,34 ± 1,02	3,59 ± 0,73	3,88 ± 0,49	3,87 ± 0,51
Man buvo suteikta tinkama medicininė priežiūra.	3,55 ± 0,87	2,80 ± 1,39	3,92 ± 0,37	3,50 ± 1,00
Aš turėjau galimybę dalyvauti priimančiais sprendimais, susijusiais su mano gimdymo priežiūra.	2,85 ± 1,43	2,32 ± 1,41	3,66 ± 0,88	3,19 ± 1,16
Mano priežiūrą lėmė mano norai ir poreikiai, o ne personalo siūlomos procedūros.	2,35 ± 1,48	2,35 ± 1,42	3,36 ± 1,11	3,16 ± 1,11
Mano gimdymo patirtis buvo teigiama.	2,90 ± 1,32*	3,16 ± 1,27	3,74 ± 0,71	3,75 ± 0,63
Artimieji suprato mano būklę ir išgyvenimus po gimdymo.	3,32 ± 1,06	3,38 ± 1,03	3,80 ± 0,60	3,75 ± 0,77
Artimieji suteikė geriausią pagalbą gimdymo metu.	3,37 ± 1,10	3,34 ± 1,22	3,68 ± 0,84	3,56 ± 1,07

* $p < 0,05$ – lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

Pirmą kartą gimdžiusios moterys buvo statistiškai reikšmingai mažiau patenkintos informavimu apie gydymą ir apžiūrą bei mažiau sutinka, kad jų gimdymo patirtis buvo teigiama, daugiau pirmą kartą gimdžiusių moterų labiau patenkintos akušerės pagalba antru gimdymo etapu, lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis moterimis. Pacienčių pasitenkinimas „aš buvau informuota prieš kiekvieną apžiūrą ir gydymo metodą“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,10$, $SN = 0,97$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,28$, $SN = 0,87$ ($p < 0,05$). Moterų pasitenkinimas „akušerė padėjo antruoju gimdymo laikotarpiu man tiek, kiek aš norėjau“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 2,64$, $SN = 1,75$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,55$, $SN = 1,43$ ($p < 0,05$). Moterų pasitenkinimas „mano gimdymo patirtis buvo teigiama“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 2,90$, $SN = 1,32$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,16$, $SN = 1,27$ ($p < 0,05$).

Palyginus lūkesčius nustatytas reikšmingas skirtumas pagal lūkestį apie informavimą gydymo ir apžiūrų rezultatus, akušerės pagarbų elgesį ir rūpinimąsi, akušerės pagalbą pirmuoju gimdymo etapu, t. y. pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo aukštesnių lūkesčių dėl šių aspektų, tačiau mažesnių lūkesčių dėl akušerės pagalbos antruoju gimdymo etapu, lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis moterimis. Pacienčių lūkestis „aš buvau informuota apie apžiūrų ir gydymo metodų rezultatus“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,82$, $SN = 0,50$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,68$, $SN = 0,66$ ($p < 0,05$). Moterų lūkestis „akušerė su manimi elgėsi pagarbiai“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,91$, $SN = 0,43$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,80$, $SN = 0,65$ ($p < 0,05$). Moterų lūkestis „akušerė rūpinosi manimi“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,89$, $SN = 0,42$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,79$, $SN = 0,69$ ($p < 0,05$). Moterų lūkestis „akušerė padėjo pirmuoju gimdymo laikotarpiu man tiek, kiek aš norėjau“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,80$, $SN = 0,62$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,64$, $SN = 0,85$ ($p < 0,05$). Pacienčių lūkestis „akušerė padėjo antruoju gimdymo laikotarpiu man tiek, kiek aš norėjau“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,15$, $SN = 1,52$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,55$, $SN = 0,99$ ($p < 0,05$). Moterų lūkestis „slaugytojų padėjėja su manimi elgėsi pagarbiai“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,77$, $SN = 0,68$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,61$, $SN = 0,81$ ($p < 0,05$) (5 lentelė).

6 lentelė. Pakartotinai ir pirmą kartą gimdžiusių moterų lūkesčių bei pasitenkinimo socialine ir kultūrine aplinka gimdymo priežiūros metu palyginimas

Socialinė ir kultūrinė aplinka	Pasitenkinimas		Lūkesčiai	
	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)	Pirmą kartą gimdžiusios (V ± SN)	Pakartotinai gimdžiusios (V ± SN)
Teiginys				
Su mano vyru/partneriu/šeimos nariais buvo elgiamasi pagarbiai.	3,42 ± 0,99	3,59 ± 0,80	3,83 ± 0,54	3,76 ± 0,66
Personalas mano vyrui/partneriui/šeimos nariams suteikė išsamią informaciją apie gimdymo eigą.	2,80 ± 1,34	3,01 ± 1,26	3,66 ± 0,79*	3,50 ± 0,93
Personalas skatino mano vyrą/partnerį/šeimos narius dalyvauti (padėti man) gimdymo metu.	2,62 ± 1,55	2,51 ± 1,54	3,24 ± 1,29	3,03 ± 1,45
Personalas rūpinosi mano vyro/partnerio/šeimos narių fiziologiniais poreikiais (miegas, tualetas ir kt.).	2,02 ± 1,63	1,77 ± 1,60	3,07 ± 1,42*	2,65 ± 1,57

* $p < 0,05$ – lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis, V – vidurkis, SN – standartinis nuokrypis

Šioje dimensijoje statistiškai reikšmingai skiriasi lūkesčiai dėl personalo teikiamos informacijos apie gimdymo eigą artimiesiems bei personalo rūpinimosi artimųjų fiziologiniais poreikiais, t. y. pirmą kartą gimdžiusių moterų šie lūkesčiai buvo aukštesni nei pakartotinai gimdžiusių.

Pacienčių lūkestis „personalas mano vyrui/partneriui/šeimos nariams suteikė išsamią informaciją apie gimdymo eigą“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,66$, $SN = 0,79$, pakartotinai gimdžiusios $V = 3,50$, $SN = 0,93$

($p < 0,05$). Moterų lūkestis „personalas rūpinosi mano vyro/partnerio/šeimoms narių fiziologiniais poreikiais (miegas, tualetas ir kt.)“ įvertintas: pirmą kartą gimdžiusios $V = 3,07$, $SN = 1,42$, pakartotinai gimdžiusios $V = 2,65$, $SN = 1,57$ ($p < 0,05$) (6 lentelė).

Rezultatų aptarimas

Gimdymas yra vienas svarbiausių įvykių moters gyvenime, sukeliantis didžiulį psichologinį, fizinį ir socialinį poveikį. Pasitenkinimas gimdymu yra sudėtinga koncepcija, turinti keletą dimensijų ir komponentų, tokių kaip asmeninės savybės, vertybės, lūkesčiai ir kt. Šis terminas dažnai vartojamas vertinant sveikatos priežiūros įstaigų darbo kokybę [9].

Mūsų atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad pirmą kartą ir pakartotinai gimdžiusių moterų lūkesčiai ir pasitenkinimas gimdymo priežiūra statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

S. Downe ir kt. (2018) teigia, kad dauguma moterų nori pozityvios gimdymo patirties. Ši patirtis patenkina arba viršija jų ankstesnius asmeninius ir socialinius kultūrinius įsitikinimus bei lūkesčius [10].

Tyrimo dalyvavusios pirmą kartą gimdžiusios moterys mažesniu vidutiniu balu vertino teiginį, kad jų gimdymo patirtis buvo teigiama, nei pakartotinai gimdžiusių. Atliktame tyrime paaiškėjo, kad pirmą kartą ir pakartotinai gimdžiusių moterų nuomonė apie pasitenkinimą, susijusį su galimybe priglauti kūdikį prie krūtinės per pusvalandį nuo gimimo, skyrėsi. Tyrimo dalyvavusių moterų lūkestis, susijęs su galimybe žindyti naujagimį po dviejų valandų po gimdymo, taip pat skyrėsi.

Gimdymo skausmas yra vienas pagrindinių gimdymo patirties komponentų. Islandijoje (2018) S. I. Karlsdott ir kt. nustatė, kad labiausiai teigiamą gimdymo skausmo prognozę lemia teigiamas požiūris į gimdymą, akušerės palaikymas gimdymo metu ir mažas skausmo intensyvumas gimdant [11].

Atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad didesnių lūkesčių dėl gimdymo nuskausminimo turėjo pirmą kartą gimdžiusios nei pakartotinai gimdžiusios moterys.

Kalbant apie moterų pageidavimą naudoti skausmo malšinimo priemones, sudaryto gimdymo plano poveikį skausmo malšinimo priemonėms ir jų poveikį pasitenkinimui gimdymo metu, A. Westergren ir kt. (2020) nustatė, kad farmakologinės skausmo malšinimo priemonės buvo taikytos net 94,4 proc. pacienčių [12].

Mūsų tyrimo rezultatai parodė, kad moterų lūkestis, susijęs su pageidautų farmakologinių priemonių taikymu gimdymo metu, skyrėsi tarp pirmą kartą gimdžiusių ir pakartotinai gimdžiusių moterų.

B. Wilde-Larsson ir kt. (2010) tyrime vertinti moterų lūkesčiai ir jų patenkinimas medicinine priežiūra ir skausmo malšinimu gimdymo metu (lūkesčiai – 3,75, patenkinimas – 3,65) [2].

Mūsų atlikto tyrimo metu, vertinant dimensiją medicininė-techninė kompetencija, tiek pirmą kartą, tiek pakartotinai gimdžiusių lūkesčių patenkinimo įverčiai rodo, kad didesnių lūkesčių turėjo pirmą kartą gimdžiusios moterys.

Tinkama šviesa, aplinkos temperatūra, nemalonių garsų pašalinimas ir maloni muzika padeda užtikrinti fizinį komfortą, aplinką ir teigiamą gimdymo eigą [13].

Mūsų tyrimo metu, vertinant dimensiją fizinės-techninės sąlygos, tiek pirmą kartą, tiek pakartotinai gimdžiusių moterų lūkesčių patenkinimo įverčiai rodo, kad didesnių lūkesčių dėl gimdymo aplinkos turėjo pirmą kartą gimdžiusios moterys.

Psichosocialinė pagalba gimdančiai moteriai sumažina gimdymo trukmę ir perinatalinių komplikacijų dažnį. Moteris, patirianti stresą ir diskomfortą gimdymo metu, gali sulėtinti gimdymo eigą [14].

Mūsų atliktame tyrime lyginant lūkesčius, nustatyti skirtumai pagal lūkesčius apie informavimą gydymo ir apžiūrų rezultatus, pagarbų akušerės elgesį, jos rūpinimąsi ir akušerės pagalbą pirmuoju gimdymo etapu.

Iš sveikatos priežiūros specialistų reikalaujama daugiau dėmesio dėl psichosocialinių aspektų gimdymo metu, tačiau nepamirštant atitinkamos medicininės priežiūros [15].

Tyrimė dalyvavusios respondentės, gimdžiusios pakartotinai, turėjo didesnių lūkesčių, susijusių su pagarbų slaugytojų padėjėjų elgesiu, nei pirmą kartą gimdžiusios respondentės. Pirmą kartą gimdžiusios moterys buvo mažiau patenkintos sveikatos priežiūros specialistų informavimu apie gydymą ir apžiūrą. Todėl jų vertinimo rodikliai yra žemesni. Tačiau pirmą kartą gimdžiusios moterys buvo labiau patenkintos akušerės pagalba antru gimdymo etapu, lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis moterimis. Pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo aukštesnių lūkesčių dėl šių aspektų, tačiau mažesnių lūkesčių dėl akušerės pagalbos antruoju gimdymo etapu, lyginant su pakartotinai gimdžiusiomis moterimis.

Atlikto tyrimo metu, vertinant dimensiją į asmenį orientuotas požiūris, tiek pirmą kartą, tiek pakartotinai gimdžiusių lūkesčių patenkinimo įverčiai rodo, kad lūkesčiai šioje dimensijoje skyrėsi.

Aplinka, kurioje vyksta gimdymas, yra ne tik fizinė erdvė, bet ir vieta, kurią iš dalies lemia žmonių, su kuriais bendraujama, mintys, jausmai ir reakcija. Ši vieta užima erdvę, kurią formuoja ir atspindi tam tikro laikmečio kultūriniai, socialiniai įsitikinimai ir prioritetai [16].

Mūsų atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad pirmą kartą gimdžiusių pacienčių lūkestis, susijęs su išsamios informacijos suteikimu apie gimdymo eigą vyriui/partneriui/šeimos nariui, skyrėsi nuo pakartotinai gimdžiusių moterų lūkesčių. Taip pat pirmą kartą gimdžiusios moterys turėjo didesnių lūkesčių, susijusių su vyro/partnerio/šeimos nario fiziologinių poreikių (miegas, tualetas ir kt.) tenkinimu, nei pakartotinai gimdžiusios moterys.

B. Wilde-Larsson ir kt. (2010) atliktas tyrimas, siekiant įvertinti moterų lūkesčius ir pasitenkinimą vyro/partnerio/šeimos nario pagalba gimdymo metu (lūkesčiai – 3,50, patenkinimas – 3,52) [2].

Mūsų atliktame tyrimė, vertinant dimensiją socialinė ir kultūrinė aplinka, tiek pirmą kartą, tiek pakartotinai gimdžiusių lūkesčių patenkinimo įverčiai rodo, kad lūkesčiai dėl sveikatos priežiūros specialistų teikiamos informacijos apie gimdymo eigą artimiesiems ir jų rūpinimosi artimųjų fiziologiniais poreikiais statistiškai reikšmingai skyrėsi.

Apibendrinant galima teigti, kad moterų lūkesčiai ir pasitenkinimas gimdymo priežiūra, gimdyvių požiūriu, yra vidutiniškas visose dimensijose. Didėsių lūkesčių turėjo pirmą kartą gimdžiusios moterys. Norint užtikrinti aukštos kokybės gimdymo priežiūros paslaugas, būtina atsižvelgti į gimdyvių lūkesčius, susiformavusius iki gimdymo, pagerinti jau teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų komponentus, pagrindinį dėmesį skiriant moterų pasitenkinimui teikiamomis paslaugomis svarbiausiu gyvenimo metu – gimdymu.

IŠVADOS

1. Pirmą kartą gimdžiusios moterys savo lūkesčius vertino reikšmingai aukštesniais balais lyginant su jų pasitenkinimu gimdymo priežiūra dimensijose medicininė-techninė kompetencija, fizinės-techninės sąlygos, į asmenį orientuotas požiūris, socialinė ir kultūrinė aplinka.
2. Pakartotinai gimdžiusių moterų grupėje taip pat buvo nustatyti reikšmingi skirtumai tarp tiriamųjų lūkesčių ir jų pasitenkinimo gimdymo priežiūra dimensijose medicininė-techninė kompetencija, fizinės-techninės sąlygos, į asmenį orientuotas požiūris, socialinė ir kultūrinė aplinka.
3. Lyginant pirmą kartą ir pakartotinai gimdžiusių lūkesčius, nustatyta, kad pirmą kartą gimdžiusių lūkesčiai, susiję su medicinine-technine kompetencija ir socialine bei kultūrine aplinka, buvo reikšmingai aukštesni, lyginant su pakartotinai gimdžiusių. Pasitenkinimas gimdymo priežiūra nesiskyrė tarp abiejų grupių tiriamųjų.

Literatūra

1. Wilde-Larsson B., Sandin-Bojö A. K., Starrin B & Larsson G. Birthgiving womens' feelings and perceptions of quality of intrapartal care: a nationwide Swedish cross-sectional study. *Journal of Clinical Nursing*. 2011; 20(7-8):1168–1177.
2. Wilde-Larsson B., Larsson G., Kvist L. J., Sandin-Bojö A. K. Womens' opinions on intrapartal care: development of a theory-based questionnaire. *Journal of Clinical Nursing*. 2010;19:1748–1760.
3. Sandin-Bojö A. K., Wilde-Larsson B., Hall-Lord M. L. Women's perception of intrapartal care in relation to WHO recommendations. *Journal of Clinical Nursing*. 2008;17(22):2993–3003. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.02123.x>
4. Carquillat P., Boulvain M., Guittier M. J. How does delivery method influence factors that contribute to women's childbirth experiences? *Midwifery*. 2016;(43):21–28. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2016.10.002>
5. Mocumbi S., Högberg U., Lampa E., Sacoor Ch, Valá A., Bergström A. et al. Mothers' satisfaction with care during facility-based childbirth: a cross-sectional survey in southern Mozambique. *BMC Pregnancy and Childbirth*. 2019; 19:303.
6. Liepinaitienė A. Moterų gimdymo patirčių, gimdymo ir pogimdyminės priežiūros lūkesčių vertinimas [magistro baigiamasis darbas]. [Kaunas]: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija; 2018. 80 p.
7. Bakūnė S. Gimdymo priežiūros kokybė:lūkesčiai ir jų patenkinimas gimdyviu požiūriu [magistro baigiamasis darbas]. [Kaunas]: Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Medicinos akademija; 2018. 67 p.
8. Liepinaitienė A., Poškienė I. Moterų gimdymo ir pogimdyminės priežiūros lūkesčių vertinimas moterų nuomone. *Sveikatos mokslai*.2016;26(6):201–206.
9. Mohammad K. I., Alafi K. K., Mohammad A. I., Gamble J., Creedy D. Jordanian women's dissatisfaction with childbirth care. Maternal Satisfaction in Normal and Caesarean Birth: A Cross-Sectional Study. *International Nursing Review*.2014;(61):278–84. <https://doi.org/10.1111/inr.12102>
10. Downe S., Finlayson K., Oladapo O., Bonet M., Gülmezoglu A. M. What matters to women during childbirth: A systematic qualitative review. *PLOS ONE*. 2018;13(5):1–17.<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0194906>
11. Karlsdottir S. I., Sveinsdottir H., Kristjansdottir H., Aspelund T., Olafsdottir O. A. Predictors of women's positive childbirth pain experience: Findings from an Icelandic national study. *Women and Birth*.2018;31: e178-e184. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2017.09.007>
12. Westergren A., Edin K., Lindkvist M., Christianson M.. Exploring the medicalisation of childbirth through women's preferences for and use of pain. *Women and Birth*. 2020;1084:1–10. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2020.02.009>
13. Smith C. A., Levett K. M., Collins C. T., Armour M., Dahlen H. G. & Sukanuma M. Relaxation techniques for pain management in labour. *Cochrane Database Syst*. 2018; Issue 3.
14. Klabbers G. A., van Bakel, H. J. A., van den Heuvel M. M. A., Vingerhoets A. J. J. M. Severe fear of childbirth: its features, assessment, prevalence, determinants, consequences and possible treatments. *Psychol. Top*. 2016; 25(1):107–127.
15. Nilsson L, Thorsell T., Hertfelt Wahn E., Ekström A. Factors influencing positive birth experiences of first-time mothers. *Nurs. Res. Pract*. 2013;6. <https://doi.org/10.1155/2013/349124>
16. Hammond A., Foureur M., Homer C. S. E., Davis D. Space, place and the midwife: Exploring the relationship between the birth environment, neurobiology and midwifery practice. 2013; 26(4):277–281. <https://doi.org/10.1016/j.wombi.2013.09.001>